Kommunstyrelsen

Fastighetsnära insamling (FNI)

Förslag till beslut

Kommunförvaltningen föreslår samhällsbyggnadsutskottet föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. Gå vidare med planeringen för att införa fastighetsnära insamling (FNI) i hela kommunen enligt scenario 1.
2. Välja insamlingssystem 3, som innebär tre tvåfackskärl och en sidolösning för insamling av metallförpackningar.

Ärendet i korthet

Från den 1 januari 2027 ska samtliga kommuner ha infört fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningsavfall från hushåll och berörda samlokaliserade verksamheter.

Förvaltningens övervägande

Från och med den 1 januari 2024 ansvarar kommunen för insamling av förpackningsavfall från hushåll samt samlokaliserade verksamheter som valt kommunal insamling. Senast den 1 januari 2027 ska samtliga kommuner ha infört fastighetsnära insamling (FNI). Insamlingen ska vara utbyggd i hela kommunen. Det finns inte någon generell möjlighet för kommunen att söka dispens från kravet på fastighetsnära insamling och kommunen kan inte själv besluta om en förlängd införandetid.

Insamlingen ska omfatta:

- papper och kartong
- plast
- färgat glas
- ofärgat glas
- metall

Syftet med FNI är att:
Göra det enklare och mer bekvämt för hushållen att sortera sitt avfall
Öka materialåtervinningen och minska mängden restavfall
Uppfylla EU:s avfallsdirektiv och Sveriges miljömål om hållbar avfallshantering.

Kommunförvaltningen har låtit Sweco utreda olika alternativ för införandet av FNI i kommunen. Utredningen omfattar tre scenarier för geografisk utbyggnad och tre olika system för insamling. Alternativen har jämförts utifrån flera utvärderingskriterier. Inget av alternativen bedöms vara bäst i samtliga avseenden, vilket innebär att kommunen behöver göra en samlad bedömning av bland annat service, kostnader, genomförbarhet, miljö och långsiktig flexibilitet.

Scenario 1 - FNI i hela kommunen

Samtliga hushåll erbjuds fastighetsnära insamling, oavsett om de bor i tätort eller på landsbygd.

Scenario 2A - FNI i tätorter och gemensamma insamlingsplatser i glesbygd

Fastighetsnära insamling införs i Ånge, Ljungaverk, Fränsta, Torpshammar och Alby. I glesbygden anordnas gemensamma insamlingsplatser för alla fraktioner, inklusive mat- och restavfall.

Scenario 2B - FNI i tätorter och gemensamma insamlingsplatser i glesbygd

Fastighetsnära insamling införs i Ånge, Ljungaverk, Fränsta, Torpshammar och Alby. I glesbygd behålls befintlig hämtning av mat- och restavfall medan gemensamma insamlingsplatser införs för förpackningar. Detta alternativ har dock uteslutits ur Swecos utredning eftersom det inte är förenligt med gällande bestämmelser.

System 1
Två fyrfackskärl a´370 liter
Utrymme som krävs ca 1,8*1 m

System 2
Fyra tvåfackskärl (inklusive befintligt tvåfackskärl för mat- och restavfall),
Papper och kartong/plast 370 liter
Glas/glas 240 liter
Tidning/metall 240 liter
Utrymme som krävs ca 2,6*1 m

System 3
Tre tvåfackskärl (inklusive befintligt tvåfackskärl för mat- och restavfall)
Papper och kartong/plast 370 liter
Glas/glas 240 liter
Sidolösning för metall (exempelvis 25 l eller 35 l)
Utrymme som krävs ca 2,1*1 m (sidolösningen för metall kräver ingen ”egen plats”).

Av de scenarion och insamlingssystem som analyserats är det inget som tydligt är lämpligast i förhållande till samtliga utvärderingskriterier.

System 1, med två fyrfackskärl, innebär den högsta investeringskostnaden då befintliga kärl behöver ersättas. System 2 och 3 har fördelen att befintliga kärl kan fortsätta nyttjas vilket är en miljöbesparing samt att det underlättar implementeringen av den fastighetsnära insamlingen. Inköp av nya kärl och införande av dessa (system 2 och 3) går även att utföra i etapper eftersom alla kärl inte behöver ställas ut samtidigt. Förslagsvis börjar kommunen med insamling av papper och kartong/plast som många andra kommuner gjort för att i nästa steg gå vidare med övriga fraktioner.

Kommunförvaltningen bedömer att scenario 1, med fastighetsnära insamling i hela kommunen, är det mest ändamålsenliga alternativet utifrån likvärdig service, tillgänglighet och långsiktigt genomförande. Genom att erbjuda samtliga hushåll samma grundläggande servicenivå skapas mer likvärdiga förutsättningar för avfallssortering, oavsett bostadsort. När förpackningar kan sorteras nära bostaden blir det enklare för hushållen att sortera rätt. Det

bedöms kunna bidra till en högre utsorteringsgrad, minskade mängder restavfall och ökad materialåtervinning.

Alternativen med FNI enbart i tätorterna skulle innebära att kommunen behöver etablera och långsiktigt förvalta ett stort antal (uppskattningsvis 85 st) gemensamma insamlingsplatser i glesbygden. Detta medför återkommande behov av bland annat markavtal, skötsel, städning och snöröjning. Det innebär också att hushållen får olika förutsättningar för avfallshanteringen beroende på var de bor.

Kommunförvaltningen föreslår system 3 eftersom det kombinerar relativt låga investeringskostnader med goda möjligheter till ett successivt införande och framtida anpassningar. System 2 och 3 har en fördel jämfört med system 1 genom att befintliga kärl för mat- och restavfall kan behållas. Det minskar behovet av nyanskaffning och bidrar till att befintlig utrustning används under längre tid. Det innebär både en ekonomisk fördel och en miljömässig besparing. System 3 kräver dessutom mindre uppställningsyta än system 2 och har en mer flexibel utformning. Om framtida bestämmelser innebär förändrade krav på insamlingen kan systemet anpassas genom att den separata metallösningen förändras eller att ytterligare tvåfackskärl införs. Om kraven på insamlingen skulle minska finns det också bättre möjligheter att anpassa antalet kärl.

Kommunförvaltningen föreslår därför att system 3 väljs, med ett 140-literskärl för glas/glas i stället för det ursprungligen föreslagna 240-literskärlet. Den mindre kärlstorleken bedöms ge bättre förutsättningar för säker och praktisk hantering. System 3 möjliggör ett stegvis införande, vilket kan underlätta planeringen av inköp, logistik och praktiskt genomförande. Förvaltningen föreslår att insamling av papper och kartong samt plast prioriteras i ett första steg. Därefter kan införandet kompletteras med övriga förpackningsfraktioner.